

POSTANOWIENIE

29 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk

na posiedzeniu niejawnym 29 maja 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku G. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

z udziałem R.G.

o zakaz prowadzenia działalności gospodarczej i pełnienia określonych funkcji,
na skutek skargi kasacyjnej R.G.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Gliwicach
z 18 października 2023 r., GL/Ga-KRZ/1/2023,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 18 października 2023 r. Sąd Okręgowy w Gliwicach oddalił apelację uczestnika od postanowienia Sądu Rejonowego w Gliwicach z 28 czerwca 2023 r., w którym sąd pierwszej instancji orzekł wobec uczestnika postępowania pozbawienie prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek lub w ramach spółki cywilnej oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, członka komisji rewizyjnej, reprezentanta lub pełnomocnika osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą w zakresie tej działalności, spółki handlowej, przedsiębiorstwa państwowego, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszenia na okres trzech lat oraz postanowił o kosztach postępowania.

Postanowienie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez uczestnika, który wniósł o przyjęcie jej do rozpoznania, powołując się na jej oczywistą

zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), uzasadnioną naruszeniem prawa materialnego – art. 373 ust. 2 Prawa upadłościowego. Zdaniem skarżącego, należy ustalić obniżenie wartości ekonomicznej przedsiębiorstwa z pomocą biegłego, o którego powinien zawnieść wnioskodawca.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1–4 k.p.c., nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Dla spełnienia wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06). Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu i jej odrębne oraz kwalifikowane przesłanki, wskazanie i uzasadnienie okoliczności decydujących o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. W prawidłowo sporządzonej skardze kasacyjnej oba powyższe elementy muszą pojawić się oddzielnie i autonomicznie. Sąd Najwyższy nie jest bowiem trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia, wnoszonym i rozpoznawanym nie tylko w interesie skarżącego, ale przede wszystkim w interesie publicznym.

Odnosząc się do powołanej przez skarżącego przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, wskazać trzeba, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, jako przesłanki przyjęcia jej do rozpoznania, wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzenia wyводу zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego o charakterze elementarnym, polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego

przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. orzecznictwo przytoczone w motywach postanowienia Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12). Skarżący nie sprostął powyższym wymogom.

Skarżący sformułował wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej właściwie w sposób tożsamy treściowo z podstawami kasacyjnymi, przy czym wywód zaprezentowany przez niego nie nosi cech „profesjonalnego wyvodu prawnego”. W ocenie Sądu Najwyższego wniosek ograniczył się do polemiki z przedstawionymi przez Sąd drugiej instancji motywami pisemnymi rozstrzygnięcia. Choć uzasadnienie Sądu Okręgowego jest lapidarne, to jednak całościowo ujmując, zawiera odniesienie się do sfery motywacyjnej, która legła u podstaw zapadłego orzeczenia.

Przedstawione rozważania pozwalają na stwierdzenie, że wnioskodawca w toku postępowania rozpoznawczego w pełni wykazał przesłanki zawarte w przepisie art. 373 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe. Lektura rozważań Sądów *meriti* pozwala przyjąć, że wnioskodawca sprostął obowiązkowi wykazania związku przyczynowego pomiędzy zawinionym niezłożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości przez uczestnika, a obniżeniem wartości ekonomicznej przedsiębiorstwa uczestnika oraz rozmiarem pokrzywdzenia wierzycieli. Sądy obu instancji zwróciły uwagę, że wnioskodawca podał i należyście udowodnił okoliczności dotyczące skutków prowadzenia postępowania egzekucyjnego przeciwko spółce, a także jej modelu funkcjonowania gospodarczego, w której to spółce uczestnik był przecież prokurentem. Również Sądy *meriti* przeprowadziły postępowanie dowodowe zgodnie z zasadami rządzącymi postępowaniem cywilnym i upadłościowym, co doprowadziło do przyjęcia, że skarżący – jako osoba faktycznie zarządzająca finansami oraz interesami spółki – był w istocie autorem ekonomicznego zarządzania świadczeniami ciążącymi na spółce. Sądy obu instancji wyraźnie zwróciły na działanie skarżącego jako prokurenta spółki, które w toku odtworzonych ustaleń faktycznych postrzegać należy jako opracowany

przez niego świadomie planowany schemat prowadzenia działalności spółki, z założenia uchybiający obowiązkowi dochowania należytej staranności w zaspokajaniu wierzycieli, co dowodziło wprost winy skarżącego w niezłożeniu wniosku o upadłość z zachowaniem terminu przewidzianego ustawą.

Ponadto, rozmiar pokrzywdzenia wierzycieli został w toku postępowania rozpoznawczego uwidoczniiony w analizach przeprowadzonych przez Sąd pierwszej instancji, a doprecyzowany w wyniku postępowania apelacyjnego. Sąd Najwyższy jest w postępowaniu kasacyjnym związany tymi ustaleniami (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Chociaż skarżący powołał się na kwalifikowane naruszenie prawa, mające prowadzić do jawnie błędnego i niesprawiedliwego rozstrzygnięcia, to jednak nie poparł go żadnymi przekonującymi argumentami. Pomimo, że na tle art. 373 ust. 2 Prawa upadłościowego w orzecznictwie sądów powszechnych wykształcił się zwyczaj zasięgania dowodu z opinii biegłego, celem wykazania obniżenia wartości ekonomicznej podmiotu, względem którego powinien zostać w odpowiednim czasie złożony wniosek o upadłość, niedopuszczenie w tym zakresie dowodu z opinii biegłego z urzędu w toku postępowania rozpoznawczego albo niezłożenie wniosku dowodowego przez wnioskodawcę nie wypełnia przesłanki rażącego i kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa. Żaden z przepisów nie nakłada na sąd upadłościowy orzekający o zakazie prowadzenia działalności gospodarczej na podstawie powołanego przepisu obowiązku przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego w celu ustalenia tej przesłanki. Potrzeba zasięgnięcia wiadomości specjalnych jest każdorazowo oceniana przez sąd w konkretnych okolicznościach sprawy. Należy pamiętać, że przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenia (art. 227 k.p.c.), poza faktami powszechne znanymi lub dostępnymi (art. 228 k.p.c.), przyznanymi w toku postępowania przez stronę (art. 229 k.p.c.) lub takimi, które sąd uzna za przyznane (art. 230 k.p.c.).

Stosownie do treści art. 373 ust. 2 Prawa upadłościowego, przy orzekaniu zakazu, o którym mowa w ust. 1, sąd bierze pod uwagę stopień winy oraz skutki podejmowanych działań, w szczególności obniżenie wartości ekonomicznej

przedsiębiorstwa upadłego i rozmiar pokrzywdzenia wierzycieli. W myśl art. 373 ust. 1 Prawa upadłościowego orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej lub pełnienia wskazanych w nim funkcji zależy przede wszystkim od wykazania sankcjonowanych zachowań w tym niedochowania terminu do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz od wykazania winy w niezachowaniu tego terminu. Oznacza to, że orzeczenie zakazu w granicach wynikających z art. 373 ust. 1 p.u. wymaga łącznego rozważenia dwóch przesłanek, ze względu na ich kumulatywny charakter, a mianowicie winy oraz wystąpienia skutków podejmowanych działań, wśród których ustawodawca wskazał w szczególności dwa, a mianowicie obniżenie wartości ekonomicznej przedsiębiorstwa upadłego i rozmiar pokrzywdzenia wierzycieli.

Te przesłanki zostały ustalone w postępowaniu przed Sądami *meriti*, zatem zapadłe rozstrzygnięcie jest zgodne z prawem.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[SOP]

[r.g.]